

Novogodišnja poruka Visokog predstavnika građanima Bosne i Hercegovine

U protekloj godini je doslo do dramaticnih promjena u dvije zemlje – dva susjeda Bosne i Hercegovine – građani Hrvatske i Jugoslavije su konacno svoj glas dali demokratskim snagama. Dolaskom demokratske vlasti, covjek koji je u bivsoj Jugoslaviji probudio razularenu i krvozednu zvijer zvanu nacionalizam i koji je optuzen za ratne zlocine, Slobodan Milosevic, napokon je bio primoran da ode sa politicke scene.

Ti dogadjaji ce biti zapamceni kao pocetak novog poglavlja u historiji regiona. Medjutim, Bosna i Hercegovina jos uvijek nije napravila odlucan skok naprijed. I u njoj se desavaju promjene, ali isuvise sporo.

Nadam se da ce 2001. biti godina u kojoj ce Bosna i Hercegovina uhvatiti korak s vremenom i krenuti pravcem uspostave istinski demokratske vlasti i politicke zrelosti gradjanstva. Rezultati opcih izbora koji su odrzani u novembru 2000. godine nametnuli su potrebu za formiranjem koalicionih vlada. Za ovo je potreban timski rad i razboriti postupci cija ce vodilja biti kompromis i volja za stvaranjem boljih zivotnih uvjeta u kojima zive gradjani.

Ne zelim stvarati ruzicastu sliku sa puno obećanja: godina pred nama ce biti teska. U protekloj smo se vec suocili sa cinjenicom manje finansijske pomoci medjunarodne zajednice Bosni i Hercegovini. Pomoc ce se i dalje smanjivati, dok ce veliki dio od sada odlaziti u Hrvatsku i Jugoslaviju. Osim toga, osjetice se i prve posljedice prijeko potrebne ekonomske reforme. Naime, broj nezaposlenih ce se povecati, bice manje sredstava za popravak domova, te za ublazavanje socijalnih problema.

Bosni i Hercegovini su sada potrebni odgovorni dužnosnici koji će biti u stanju da racionalno iskoriste raspoloživa sredstva, raspoređujući ih pravedno na sve ugrozene kategorije stanovništva i pokrivajući sve druge bitne budžetske troškove – dužnosnici koji će nastaviti raditi na uspostavi tržišne ekonomije i koji će biti u stanju da svojim građanima objasne da je po pravilu ekonomska reforma u početku bolna, ali samo dok stvari ne krenu boljim tokom. To je kao kod hirurškog zahvata: uklanjanje uzročnika bolesti je bolno, ali je ono neophodno da bi započeo proces izlječenja.

Restrukturiranje ekonomije je nešto što su ostale bivše komunističke zemlje, kao što su, na primjer, Mađarska i Poljska, davno pokrenule. U tim zemljama danas privreda cvjeta. Ukoliko se to isto ne postigne i ovdje, Bosni i Hercegovini prijeti opasnost da uz Albaniju ostane jedna od najsiromasnijih zemalja Evrope.

Da bi ekonomska reforma bila uspješna, građani moraju prihvatiti njenu neminovnost i biti spremni da izdrže borbu do kraja. Nakon toga će biti u mogućnosti da ubiru rezultate svoga truda. Cilj ove borbe je održiv ekonomski rast koji će na kraju dovesti do otvaranja radnih mjesta i blagostanja, poboljšanja životnog standarda i boljih plaća, većih i redovnijih penzija, modernog obrazovnog sistema, kao i efikasnog sistema zdravstvene zaštite koju će svi jednako uživati. Za sada je Bosna i Hercegovina još uvijek siromasna zemlja u poslijeratnom periodu, koja svojim građanima ne može ponuditi pristojan životni standard. Međutim, ona će biti u mogućnosti da to uradi ukoliko svi, i dužnosnici i građani, budu ustrajno, uz velike napore, radili na ostvarenju tog cilja.

S druge strane, u protekloj godini je postignut određeni napredak. Tako su se na primjer, konačno počeli primjenjivati imovinski zakoni, mada uz veliki otpor i presporo. Zahvaljujući ovom procesu, izbjeglice i raseljene osobe se sada mogu vratiti na svoja ognjista, pa mnogi to i čine. Gase

se zavodi za platni promet, koji su inace predstavljali glavnu prepreku slobodnim poslovnim aktivnostima. Vijece ministara u svom sastavu sada ima sest ministarstava. A za nadati se je da ce Vijece pretvoriti Bosnu i Hercegovinu u drzavu u sluzbi njenih gradjana. Isto tako, politicka razmisljanja polako prelaze sa cisto nacionalisticke tematike na diskusije o svakodnevnim problemima, kao sto su razjedinjen i neefikasan penzioni sistem, te problemi koje ce donijeti najavljena jos veca nezaposlenost.

Ali s obzirom na potrebu radikalnih promjena, za sada se moze reci samo da se ipak, radi tek o manjim poboljsanjima. Bosna i Hercegovina se jos uvijek nalazi predaleko od moderne zemlje koja ce biti u funkciji svojih gradjana i koja ce se moci pridruziti porodici evropskih zemalja.

Bosna i Hercegovina jos uvijek nije postala clanica Vijeca Evrope – uvazenog evropskog tijela koje stiti ljudska prava i vladavinu zakona, iako je proces prijema BiH u tu instituciju poceo joci u martu 1998. godine, a zahtjeve za prijem nije uopce tesko ispuniti. Najvazniji postavljeni preduvjet za to je usvajanje izbornog zakona. Osim toga, potrebno je ostvariti napredak i na polju izgradnje drzave, zastite ljudskih prava i uspostave efikasnog i neovisnog sudstva, slobodnih medija i savremenog obrazovnog sistema, sto je sasvim normalno u svakoj modernoj drzavi. Ja smatram prijem Bosne i Hercegovine u Vijece Evrope prioritetnim pitanjem i sa svoje strane cu uciniti sve da ona bude primljena u clanstvo Vijeca u 2001. godini.

Po pitanju ispunjenja zahtjeva sadrzanih u Smjernicama Evropske unije iz marta 2000. godine, Bosna i Hercegovina je do sada postigla tek neznatan napredak. Ispunjenje tih zahtjeva bi Bosni i Hercegovini omogucilo da uspostavi direktnije i korisne odnose sa zemljama-clanicama Evropske unije i na koncu, da zakljuci Sporazum o stabilizaciji i udruzivanju. Ovim znacajnim Sporazumom bi se obezbijedili kvalitetniji odnosi izmedju Bosne i Hercegovine i Evropske

unije na polju trgovine, finansijske pomoci, ekonomske saradnje i ugovornih odnosa, a trziste 15 zemalja-clanica Evropske unije bi bilo otvoreno za Bosnu i Hercegovinu. Zahtjevi sadrzani u Smjernicama su vrlo slicni zahtjevima

postavljenim za prijem BiH u Vijece Evrope, samo sto Evropska unija stavlja i vrlo snazan akcenat na ekonomsku reformu.

Bosna i Hercegovina nije dovoljno iskoristila sanse koje pruza Pakt stabilnosti za Jugoistocnu Evropu. Njeni predstavnici nisu dali svoj puni angazman u aktivnostima koje su u toku i nisu ponudili dovoljno adekvatnih projekata. Kao i u mnogim drugim oblastima, Bosna i Hercegovina zaostaje u utrci za vecom ekonomskom dobiti.

Evropa sve vise pruza ruku Bosni i Hercegovini i zeli je srdacno docekati u svojoj sredini. Zajedno sa Sjedinjenim Drzavama i mnogim drugim zemljama, Evropa je Bosni i Hercegovini pruzila pomoc u do sada najvecoj mjeri u modernoj historiji. Uprkos tome, postignuti napredak je daleko od dovoljnog.

Moj Ured i medjunarodne organizacije koje djeluju u Bosni i Hercegovini ce i dalje insistirati na postizanju napretka i poboljsanju zivotnih uvjeta gradjana ove zemlje. Nasa strategija je konzistentna, sa naglaskom na tri prioritetne oblasti: ekonomska reforma, povratak i implementacija imovinskih zakona, kao i izgradnja efikasne drzave koja ce moci sudjelovati u procesu evropskih integracija, te u medjunarodnoj trgovinskoj razmjeni i medjunarodnim odnosima. U 2001. godini nas takodjer ocekuje kao prioritetno i urgentno pitanje izmjena i dopuna entitetskih ustava prema odluci Ustavnog suda o konstitutivnosti tri bosanskohercegovačka naroda u oba entiteta.

I u 2001. godini cu nastaviti koristiti svoje ovlasti u pravcu ostvarenja potrebnih promjena i pozitivnih trendova. Medjutim, vanjski svijet ptimijecuje koje sam zakone ja nametnuo, a koji

su usvojeni u uobicajenoj parlamentarnoj proceduri. Zakoni koji se donesu u parlamentarnoj proceduri imaju daleko veće značenje. Ja mogu samo pružiti pravni i institucionalni okvir, ali na građanima i dužnosnicima ostaje da to oživotvore i stvore bolju i drugačiju životnu realnost. Oni moraju preuzeti odgovornost za vlastitu zemlju i stvoriti modernu i demokratsku pravnu državu.

Neki od vas se vjerovatno sjecaju moje prošlogodišnje poruke. Tada sam pozvao na radikalne promjene, ukoliko Bosna i Hercegovina ne želi postati zapušteni kutak Evrope. Izgleda da je moj apel imao više odjeka u Hrvatskoj i Jugoslaviji nego u samoj Bosni i Hercegovini. Danas je situacija u ovoj zemlji daleko teža.

Medjunarodna zajednica je na ivici gubitka interesovanja za Bosnu i Hercegovinu. Završen je period bezuvjetne, harmonične susretljivosti. Ukoliko u 2001. ne postignemo odlučne pomake, Bosna i Hercegovina će se naći na margini evropskog blagostanja i prosperiteta, umjesto da postane njihov dio.

Dozvolite mi da budem iskren i sasvim otvoren: oblaci na horizontu najavljuju teška vremena. Ovo je posljednji trenutak kada možete promijeniti svoj stav i angazirati se. Ja mogu pomoći samo onima koji žele pomoći sami sebi i prihvataju moju pomoć. Vaši dužnosnici moraju početi raditi odgovorno, a vi građani, morate ih pozvati na odgovornost i podržati prijeko potrebne promjene, koje će voditi ka boljoj budućnosti. Vi ste vlasnici svoje zemlje i njene sudbine – sada ili nikada.